

Sygn. akt VI ACa 1395/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Stefańska (spr.)

Sędzia SA – Marek Kolasiński

Sędzia SO del. – Magdalena Sajur - Kordula

Protokolant: – sekretarz sądowy Paulina Czajka

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa M. P.

przeciwko Spółdzielni Budowlano – Mieszkaniowej (...) w W.

o stwierdzenie nieważności uchwał

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XXV C 60/12

oddala apelację.

Sygn. akt VI ACa 1395/15

UZASADNIENIE

Powódka M. P. wnosila o stwierdzenie nieważności uchwały o udzieleniu absolutorium członkom zarządu oraz uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu, podjętych w dniu 26 listopada 2011 r. przez Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W.. Jako podstawę faktyczną roszczenia powódka wskazała wadliwość zwołania i przebiegu Walnego Zgromadzenia, na którym podjęto przedmiotowe uchwały, a także niezgodność uchwał z ustawami i statutem Spółdzielni. W piśmie procesowym z dnia 14 lutego 2012 r. powódka sprecyzowała żądanie pozwu, domagając się stwierdzenia nieważności uchwały o udzieleniu absolutorium członkom zarządu oraz ustalenia nieistnienia uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu. Jednakże na rozprawie w dniu 6 września 2012 r. powódka ponownie wnosila o stwierdzenie nieważności obydwu uchwał.

Pozwana Spółdzielnia Budowlano-Mieszkaniowa (...) z siedzibą w W. wnosila o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, że obie uchwały zostały podjęte zgodnie z prawem.

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Pismem z dnia 27 października 2011 r. zarząd Spółdzielni Budowlano- Mieszkaniowej (...)” z siedzibą w W. zawiadamiał członków o zwołaniu Walnego Zgromadzenia na dzień 26 listopada 2011 r. Pismo to zawierało informacje o czasie i miejscu odbywania się Walnego Zgromadzenia, a także o przewidywanym porządku obrad, który obejmował podjęcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu za 2010 r. Powódka otrzymała powyższe zawiadomienie najpóźniej w dniu 17 listopada 2012 r., albowiem tego dnia sporządziła pismo zawierające uwagi do Walnego Zgromadzenia zwołanego na dzień 26 listopada 2011 r.

W dniu 26 listopada 2011 r. odbyło się Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)” z siedzibą w W.. Z przebiegu Walnego Zgromadzenia został sporządzony protokół. Podczas Walnego Zgromadzenia odbyło się tajne głosowanie nad udzieleniem absolutorium członkom zarządu, w którym wzięło udział dziesięciu członków Spółdzielni. Udzielono absolutorium J. G. i G. J., którzy otrzymali po osiem głosów za udzieleniem absolutorium i po dwa głosy przeciw. Nie udzielono natomiast absolutorium M. P.. W związku z tym G. J. złożył wniosek o głosowanie nad odwołaniem powódki z funkcji prezesa i członka zarządu. W głosowaniu udział wzięło dziesięć osób, przy czym osiem osób głosowało za odwołaniem z funkcji prezesa i członka zarządu i dwie osoby były przeciw. Podczas Walnego Zgromadzenia w dniu 26 listopada 2011 r. podjęte więc zostały uchwała nr (...) w sprawie udzielenia absolutorium zarządowi Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)” i uchwała nr (...) w sprawie odwołania z funkcji członka zarządu i prezesa Spółdzielni Budowlano- Mieszkaniowej (...)”.

G. J. i J. G. są członkami zarządu Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...). Organem uprawnionym do reprezentacji Spółdzielni jest zarząd, reprezentowany przez dwóch członków zarządu łącznie.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo nie jest zasadne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 42 ustawy - Prawo Spółdzielcze każdy członek spółdzielni lub zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia, jeżeli uchwała jest sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzi w interes spółdzielni albo ma na celu pokrzywdzenie jej członka. Natomiast uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna z ustawą jest nieważna i wówczas członek spółdzielni może wnieść powództwo o ustalenie (stwierdzenie) nieważności tej uchwały, jeżeli ma interes prawny.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Natomiast o ciężarze dowodu w znaczeniu formalnym stanowi art. 232 k.p.c., z którego wynika, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W ocenie Sądu pierwszej instancji, powódka w niniejszej sprawie nie wykazała naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ustawy, które skutkowałyby nieważnością uchwały o udzieleniu absolutorium członkom zarządu, ani przesłanek warunkujących ustalenie nieistnienia uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zgodnie z art. 40 § 1 ustawy - Prawo Spółdzielcze, o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia należy zawiadomić wszystkich członków spółdzielni w sposób wskazany w statucie. Statut pozwanej Spółdzielni przewiduje, że o czasie, miejscu i terminie obrad Walnego Zgromadzenia członkowie Spółdzielni powinni być powiadomieni pisemnie na co najmniej 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. Sąd Okręgowy zauważył, że taki zapis wynika z tekstu drukowanego Statutu, natomiast odręcznie liczba „14” została przekreślona i nadpisano liczbę „21”. Na dokumencie tym nie ma adnotacji, kto dokonał poprawek i z jakiej przyczyny.

Sąd Okręgowy wskazał, że pismo zarządu Spółdzielni zawiadamiające o terminie i miejscu obrad Walnego Zgromadzenia, datowane na 27 października 2011 r., zostało wysłane do powódki w dniu 2 listopada 2011 r., a więc na 24 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. W ocenie Sądu pierwszej instancji w niniejszej sprawie nie ma znaczenia fakt, że powódka odebrała korespondencję dopiero w dniu 22 listopada 2011 r., albowiem zwłoka powódki w odbiorze awizowanej przesyłki nie może obciążać Spółdzielni.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że zgodnie z art. 38 § 1 pkt. 2 ustawy - Prawo spółdzielcze oraz § 22 pkt 6 Statutu, do wyłącznej właściwości Walnego Zgromadzenia należy m.in. udzielanie absolutorium członkom zarządu. Głosowanie

w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu odbywa się jawnie, chyba że przewodniczący obrad Walnego Zgromadzenia, na żądanie 1/5 obecnych, zarządzi tajne głosowanie. W niniejszej sprawie głosowanie w sprawie udzielenia absolutorium członkom zarządu odbyło się w sposób tajny, zaś z protokołu nie wynika, aby został zgłoszony wniosek o przeprowadzenie głosowania tajnego. Według Sądu Okręgowego było to jednak tylko uchybienie formalne, które nie miało wpływu na treść podjętej uchwały.

Ponadto statut spółdzielni może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał w innych sprawach. Sąd Okręgowy wskazał, że statut Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...) w § 33 pkt 2 przewiduje, że Walne Zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium. Taka właśnie sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Uchwałą nr (...) Walne Zgromadzenie nie udzieliło absolutorium powódce, wyrażając swój negatywny stosunek do jej pracy jako członka zarządu. W tej sytuacji dopuszczalne było głosowanie nad uchwałą o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka nie udowodniła prawdziwości zarzutu, że głosowanie nad uchwałą w sprawie odwołania jej z funkcji prezesa i członka zarządu nie odbyło się, albowiem przeczy temu treść protokołu z Walnego Zgromadzenia z dnia 26 listopada 2011 r., z którego wynika, że takie głosowanie zostało przeprowadzone. Powódka nie udowodniła także faktu głosowania na Walnym Zgromadzeniu w dniu 26 listopada 2011 r. przez osoby nieuprawnione, tj. nie będące członkami Spółdzielni. Sąd pierwszej instancji wyjaśnił również, że dokumenty składane do akt przez powódkę na dowód prawdziwości jej twierdzeń nie mogły stanowić dowodu na te okoliczności, ponieważ były one podpisane jednoosobowo przez powódkę jako prezesa Spółdzielni, tymczasem zgodnie ze statutem Spółdzielni powinno reprezentować dwóch członków zarządu. Dokumenty te mogą więc być traktowane jedynie jako dokumenty prywatne, które są dowodami na okoliczność, że powódka je sporządziła i złożyła w nich oświadczenia określonej treści.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wniosła powódka M. P..

Apelacją powódka zaskarżyła wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania sprawy o stwierdzenie nieważności obydwu uchwał. Powódka zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła wadliwość zwołania i przebiegu Walnego Zgromadzenia, na którym podjęto przedmiotowe uchwały, a także niezgodność uchwał z ustawami i statutem Spółdzielni. W szczególności wskazała na: brak uchwały zarządu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia (§ 23 Statutu); samowolne zwołanie Walnego Zgromadzenia bez wiedzy i podpisu powódki; naruszenie terminu zwołania Walnego Zgromadzenia, wobec otrzymania przez powódkę zawiadomienia o jego terminie w dniu 22 listopada 2011 r.; nieprzedstawienie na Walnym Zgromadzeniu sprawozdania powódki ze sprawowania zarządu; brak w porządku obrad Walnego Zgromadzenia podjęcia uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu; fizyczny brak powyższej uchwały; brak głosowania nad powyższą uchwałą; nieważność głosowania nad uchwałą o absolutorium dla członków zarządu, z uwagi na głosowanie przez osoby nie będące członkami Spółdzielni; głosowanie przez zainteresowanych członków zarządu „samych na siebie”.

Pozwana Spółdzielnia Budowlano-Mieszkaniowa (...) z siedzibą w W. nie zajęła stanowiska co do apelacji powódki.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Również rozważania prawne Sądu pierwszej instancji są prawidłowe.

W przedmiotowej sprawie powódka ostatecznie domagała się ustalenia nieważności dwóch uchwał podjętych w dniu 26 listopada 2011 r. przez Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)” z siedzibą w W., tj. uchwały nr (...) w sprawie udzielenia absolutorium zarządowi Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)” i uchwały nr (...) w sprawie odwołania z funkcji członka zarządu i prezesa Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)”.

Wprawdzie w piśmie procesowym z dnia 14 lutego 2012 r. powódka zmodyfikowała żądanie pozwu, domagając się stwierdzenia nieważności uchwały o udzieleniu absolutorium członkom zarządu oraz ustalenia nieistnienia uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu, jednakże na rozprawie w dniu 6 września 2012 r. powódka ponownie wносиła o stwierdzenie nieważności obydwu uchwał. Stanowisko to zostało przez powódkę podtrzymane na rozprawie apelacyjnej w dniu 8 grudnia 2016 r.

Jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z art. 42 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 21) wynika, że uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna. Zaś według art. 42 § 3 ustawy - Prawo spółdzielcze, uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu. Oznacza to, że domagając się ustalenia nieważności uchwał, powódka powinna udowodnić ich sprzeczność z ustawą. Natomiast ewentualna sprzeczność uchwał z postanowieniami statutu Spółdzielni mogłaby być podstawą ich uchylenia, lecz nie wpływałaby na ich ważność. Tymczasem powódka nie udowodniła, aby przedmiotowe uchwały były sprzeczne z ustawą, bądź zostały podjęte w sposób sprzeczny z ustawą, co uzasadniało oddalenie powództwa.

Nietrafny jest zarzut powódki dotyczący braku uchwały zarządu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia. Zgodnie § 23 statutu Spółdzielni Walne Zgromadzenie jest zwoływane przez zarząd przynajmniej raz w roku, w terminie do dnia 30 czerwca, a także na wniosek rady nadzorczej lub przynajmniej 1/5 członków Spółdzielni. Zapis ten reguluje sytuację, gdy zarząd ma obowiązek zwołania Walnego Zgromadzenia. Jednakże nie oznacza to brak uprawnienia zarządu do zwołania Walnego Zgromadzenia z własnej inicjatywy, w zależności od potrzeb. Zwołania Walnego Zgromadzenia bez wiedzy i podpisu powódki nie można też uznać za samowolne, skoro decyzję w tym przedmiocie podjęli pozostali dwaj członkowie zarządu Spółdzielni. Ponadto ewentualne naruszenie postanowień statutu Spółdzielni mogłoby być podstawą do uchylenia uchwał, lecz nie do ustalenia ich nieważności.

Konkluzja ta dotyczy też zarzutu tajnego, zamiast jawnego, głosowania nad uchwałą w sprawie udzielenia absolutorium zarządowi Spółdzielni. Wymóg głosowania jawnego zastrzeżony jest bowiem w § 25 ust. 4 statutu Spółdzielni, lecz nie wynika z przepisów ustawy. Jego naruszenie mogłoby więc być podstawą do uchylenia powołanej uchwały, lecz nie do ustalenia jej nieważności.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom powódki również termin zwołania Walnego Zgromadzenia nie został naruszony, albowiem zgodnie z art. 8³ ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 1222), o czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia członkowie Spółdzielni zostali zawiadomieni na piśmie co najmniej 21 dni przed terminem posiedzenia walnego zgromadzenia. Także do powódki zawiadomienie zostało wysłane w dniu 2 listopada 2011 r., przy czym odebrała ona przesyłkę z placówki operatora pocztowego dopiero w dniu 22 listopada 2011 r. Jednakże z chwilą złożenia tego pisma w placówce operatora pocztowego i zawiadomienia jej o tym fakcie przez „awizo”, co nastąpiło z zachowaniem ustawowego terminu, powódka miała możliwość zapoznania się z treścią zawiadomienia. Trafnie zauważył też Sąd pierwszej instancji, że powódka знаła treść powyższego zawiadomienia najpóźniej w dniu 17 listopada 2012 r., albowiem tego dnia sporządziła pismo zawierające uwagi do Walnego Zgromadzenia zwołanego na dzień 26 listopada 2011 r.

Nie może również odnieść skutku podniesiony w apelacji zarzut braku w porządku obrad Walnego Zgromadzenia podjęcia uchwały o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu. Wprawdzie art. 41 § 1 ustawy - Prawo spółdzielcze stanowi, że walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad podanych do wiadomości członków w terminach i w sposób określonych w statucie. Jednakże zgodnie z art. 49 § 4 ustawy - Prawo spółdzielcze, walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium (art. 38 § 1 pkt 2), niezależnie od tego, który organ stosownie do postanowień statutu wybiera członków zarządu. W tym wypadku nie stosuje się przepisu art. 41 § 1 ustawy.

Wzajemną relację powołanych przepisów wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 września 2014 r. (sygn. akt II CSK 704/13, OSNC 2015, nr 9, poz. 105). Wskazał, że stosowanie art. 49 § 4 ustawy - Prawo spółdzielcze dotyczy takich sytuacji, w których walne zgromadzenie odwołuje członków zarządu, którym uprzednio nie udzieliło

absolutorium. Podjęcie uchwały przez walne zgromadzenie w przedmiocie odwołania tych członków zarządu, którzy nie uzyskali absolutorium, nie wymaga objęcia porządkiem obrad walnego zgromadzenia, wobec wyłączenia przez ustawodawcę stosowania art. 41 § 1 ustawy - Prawo spółdzielcze.

Oznacza to, że podjęcie przez Walne Zgromadzenie członków Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej (...)” w dniu 26 listopada 2011 r. uchwały nr (...) w sprawie odwołania powódki z funkcji członka zarządu i prezesa Spółdzielni nie wymagało objęcia porządkiem obrad walnego zgromadzenia, skoro uprzednio Walne Zgromadzenie uchwałą nr (...) nie udzieliło powódce absolutorium jako członkowi zarządu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie tej nie miały zastosowania przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, które nie regulują kwestii funkcjonowania zarządu spółdzielni. W orzecznictwie trafnie wskazuje się, że w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, do statutów i walnych zgromadzeń spółdzielni mieszkaniowych zastosowanie będą miały przepisy ustawy - Prawo spółdzielcze (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 r., sygn. akt IV CSK 24/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 30).

Powódka nie udowodniła też prawdziwości zarzutów fizycznego braku uchwały i braku głosowania nad uchwałą o odwołaniu powódki z funkcji prezesa i członka zarządu. Do akt sprawy został bowiem złożony protokół z przebiegu Walnego Zgromadzenia, z którego wynika, że za uchwałą głosowało 8 osób, a przeciwko - dwie osoby. Ponieważ powódka nie udowodniła, aby protokół został sfalszowany, bądź był sporządzony w sposób nie odzwierciedlający rzeczywistego przebiegu Walnego Zgromadzenia, należy przyjąć, że uchwała nr (...) została podjęta.

Nietrafny jest również podniesiony w apelacji zarzut nieważność głosowania nad uchwałą o absolutorium dla członków zarządu, z uwagi na głosowanie przez osoby nie będące członkami Spółdzielni. Powódka nie udowodniła prawdziwości tego twierdzenia, ograniczając się do wskazania, że dwie osoby głosowały podczas Walnego Zgromadzenia nie będąc członkami Spółdzielni, gdyż ich członkostwo wygasło z mocy prawa. Tymczasem obowiązujące prawo nie przewiduje takiej instytucji. Zgodnie z art. 24 § 1 ustawy - Prawo spółdzielcze, spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka. Ponadto art. 25 § 1 tej ustawy przewiduje, że członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od dnia, w którym nastąpiła śmierć. Powódka nie udowodniła, aby nad przedmiotowymi uchwałami głosowali członkowie wykluczeni albo wykreśleni, albo aby głosowały osoby w imieniu członków zmarłych, podlegających skreśleniu. Natomiast okoliczność, że niektórzy członkowie mają ewentualne zaległości finansowe wobec Spółdzielni, nie wpływa na ich uprawnienie do głosowania podczas Walnego Zgromadzenia.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c.